

sprawdzamy
sondaże

RAPORT 2022

Czyim sondażom i prognozom warto ufać?

Nadchodzący maraton wyborczy
a trafność sondaży i prognoz z wyborów
2018-2020

Warszawa, grudzień 2022 r.

SPIS TREŚCI

I.	O SPRAWDZAMYSONDAZE.PL	3
II.	RANKING NAJLEPSZYCH FIRM BADAWCZYCH I AUTORÓW PROGNOZ 2018-2020	5
III.	ZESTAWIENIE NAJDOKŁADNIEJSZYCH SONDAŻY I PROGNOZ 2018-2020	7
IV.	ZNAK JAKOŚCI SONDAŻY PRZEDWYBORCZYCH	10
V.	WYBORY PREZYDENCKIE 2020	11
VI.	WYBORY EUROPARLAMENTARNE 2019	15
VII.	WYBORY PARLAMENTARNE 2019	19
VIII.	WYBORY SAMORZĄDOWE 2018	23
IX.	PODSUMOWANIE	26
X.	METODOLOGIA	27

REDAKCJA:

Patrycja Dziadek

Kamila Gawęł

OPRAWA GRAFICZNA:

Kamila Gawęł

I. O SPRAWDZAMYSONDAZE.PL

Czym jest projekt sprawdzamysondaze.pl

Raport, który oddajemy w Państwa ręce to podsumowanie pełnego cyklu wyborów (prezydenckich, parlamentarnych, europejskich i samorządowych). To także przedsmak gorącego okresu wyborczego, w który wkraczamy. Raport ma pomóc w odpowiedzi na pytanie, jakie sondaże i prognozy były najbardziej miarodajnym drogowskazem w ostatnich latach i na jakie sondaże warto liczyć u progu nowego cyklu.

Dzięki danym zgromadzonym w ramach projektu sprawdzamysondaze.pl prześledziliśmy, jak radziły sobie poszczególne firmy badawcze i prognostycy od wyborów samorządowych z 2018 r. aż po wybory prezydenckie z 2020 r. Dokładnie przeanalizowaliśmy poprzedni cykl wyborczy, by stojąc u progu nowego ułatwić weryfikację pojawiających się nowych sondaży i prognoz, których z każdym tygodniem przybliżającym nas do wyborów będzie coraz więcej.

W raporcie chcieliśmy przybliżyć Państwu, jak przygotowuje się polityczne badania opinii publicznej i co wpływa na to, że jedne dokładniej przewidują wynik wyborów a inne gorzej.

Raport ten, to kolejny krok w projekcie realizowanym wspólnie z Wydziałem Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, który pozwala ocenić które badania trafnie wskazują wynik wyborów, a które mylą się najbardziej.

Zapraszam do lektury!

Patrycja Dziadek

Koordynatorka projektu
sprawdzamysondaze.pl

PARTNERZY PROJEKTU

Podsumowanie projektu sprawdzamysondaze.pl

4

KAMPANIE
WYBORCZE

43

FIRMY
BADAWCZE

121

SPRAWDZONYCH
SONDAŻY

51

SPRAWDZONYCH
PROGNOZ

66

BADAŃ CATI

35

BADAŃ F2F

11

BADAŃ CAWI

Mówi się, że pamięć wyborców jest bardzo krótka, a jak jest z pamięcią opinii publicznej i komentatorów? Stworzyliśmy projekt SprawdzamySondaze.pl w 2018 roku właśnie po to, by zachować do późniejszych analiz i porównań, wyniki sondaży publikowanych przed kolejnymi wyborami. Żadna inna dziedzina badań nie ma tak prostej i pewnej metody sprawdzenia jakości, jak sondaże przedwyborcze, które da się zweryfikować kilka dni później - w dniu wyborów. Czeka nas prawdziwy maraton wyborczy w następnych kilkunastu miesiącach, więc warto ten raport mieć przez cały ten czas na biurku.

ŁUKASZ PAWŁOWSKI

Prezes Ogólnopolskiej Grupy Badawczej

Od powstania SprawdzamySondaze.pl w 2018 roku, przeanalizowaliśmy sondaże i prognozy przed czterema kolejnymi wyborami (wybory samorządowe 2018, wybory europejskie 2019, wybory parlamentarne 2019 i wybory prezydenckie 2020).

Przez 2 lata działalności łącznie analizie poddaliśmy 121 sondaży przedwyborczych oraz 51 prognoz przygotowanych przez 43 podmioty w tym m.in. Instytut Badań Spraw Publicznych, Kantar Millward Brown, IBRiS, Indicator czy CBOS.

Wśród analizowanych badań dominowały te opracowywane za pomocą wspomaganego komputerowo wywiadów telefonicznych (CATI) - było ich 66. Na naszej stronie zgromadziliśmy ponadto 35 badań F2F (Face to Face) oraz 11 badań CAWI (wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www).

II. RANKING NAJLEPSZYCH FIRM BADAWCZYCH I AUTORÓW PROGNOZ 2018-2020

NAJLEPSZE FIRMY BADAWCZE

miejsce	firma badawcza	śr. błąd łączny	liczba badań	metoda
1.	 KANTAR MillWARD BROWN	8,91 p.p.	10	CATI
2.	 ogólnopolska grupa badawcza	11,79 p.p.	18	CATI
3.	 INDICATOR CENTRUM BADAŃ MARKETINGOWYCH	12,35 p.p.	9	CATI
4.	 pollster	14,51 p.p.	4	CAWI
5.	 ibris	14,57 p.p.	14	CATI
6.	 estymator badania rynku i opinii	15,37 p.p.	6	CATI
7.	 SocialChanges Tyko prawdziwi post ciowosc	17,02 p.p.	3	CAWI
8.	 DOBRA OPINIA	18,04 p.p.	27	F2F
9.	 CBOS	19,96 p.p.	4	F2F

Które firmy badawcze myliły się najmniej w całym sezonie wyborczym? W powyższym zestawieniu uwzględnione zostały podmioty, które zrealizowały swoje badania w minimum 3 z 4 wyborów pomiędzy 2018 a 2020 rokiem.

Najmniejszy średni błąd osiągnęła firma Kantar Millward Brown - jej średni błąd po czterech wyborach ukształtował się na poziomie 8,91 p.p. Drugie miejsce zajęła Ogólnopolska Grupa Badawcza z błędem 11,79 p.p., a podium zamyka Indicator z błędem sięgającym po czterech wyborach 12,35 p.p.

“ Sondaze pełnią funkcję informacyjną i są istotnym elementem polityk informacyjnych podmiotów publicznych. Jednak zrealizowane niestarannie lub ze zmanipulowanymi wynikami mogą być narzędziem dezinformacji i przyczyniać się do podejmowania błędnych decyzji przez Polaków. Z punktu widzenia dziennikarzy, którzy często te sondaze cytują i nagłaśniają, szczególnie istotne jest, by w jak największym stopniu oddawały stan faktyczny. Rzetelne sondaze są w interesie nas wszystkich.

NIKOLA BOCHYŃSKA

Członkini zarządu Instytutu Zamenhofa

NAJLEPSI AUTORZY PROGNOZ

miejsce	autor	śr. błąd łączny	liczba prognoz
1.	 STAN POLITYKI.PL	9,54 p.p.	3
2.	POLITYKA INSIGHT	9,72 p.p.	3
3.	PATRICK DOLLART	11,82 p.p.	3
4.	MARCIN PALADE	11,92 p.p.	3

W przypadku prognoz wszystkie uwzględnione w zestawieniu podmioty swoich analiz dokonały w trzech kolejnych wyborach — europejskich, parlamentarnych oraz prezydenckich. Najdokładniejsze okazały się prognozy StanPolityki.pl, których średni błąd łączny wyniósł 9,54 p.p. Kolejne w zestawieniu prognozy Polityki Insight osiągnęły błąd na poziomie 9,72 p.p. Dobrze poradził sobie także Patrick Dollart ze średnim błędem 11,82 p.p.

NAJLEPSZE METODY BADAWCZE

Metodą z najmniejszym średnim błędem łącznym po 4 wyborach okazały się badania CATI, czyli wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny, błąd tej metody ukształtował się na poziomie 16,15 p.p. Po raz kolejny okazało się też, że badania F2F są zdecydowanie najmniej miarodajne - ich błąd wyniósł 26,28 p.p.

metoda	śr. błąd łączny	liczba badań
 CATI	16,15 p.p.	66
 CAWI	16,54 p.p.	11
 F2F	26,28 p.p.	35

CZY WIESZ, ŻE...

96,9% Polaków korzysta z telefonii komórkowej, a 19,6% ma dostęp do telefonu stacjonarnego? To powoduje, że realizując badania za pomocą telefonu (badania CATI), firma badawcza ma szansę dotrzeć praktycznie do wszystkich mieszkańców Polski i każdy mieszkaniec ma teoretycznie taką samą szansę wziąć udział w badaniu. Dla porównania według Urzędu Komunikacji Elektronicznej (UKE) osoby, które korzystają z internetu, stanowią 77,3% mieszkańców Polski. Nie przez przypadek trzy najdokładniejsze firmy w okresie 2018-2020 (Kantar Millward Brown, OGB oraz Indicator) realizowały sondaże właśnie metodą CATI.

III. ZESTAWIENIE NAJDOKŁADNIEJSZYCH SONDAŻY I PROGNOZ 2018-2020

NAJDOKŁADNIEJSZE SONDAŻE

miejsce	firma badawcza	rodzaj wyborów	błąd łączny	data	wielkość próby	metoda
1.	 INSTYTUT BADAŃ SPRAW PUBLICZNYCH	prezydenckie 2020	3,72 p.p.	25-26.06.2020	1 092	CATI
2.	 ibris	samorządowe 2018 (Kraków)	4,05 p.p.	13.10.2018	1 100	CATI
3.	 KANTAR MilWARDBROWN	prezydenckie 2020	4,26 p.p.	24-25.06.2020	1 500	CATI
4.	 KANTAR MilWARDBROWN	parlamentarne 2019	4,28 p.p.	9-10.10.2019	1 503	CATI
5.	 KANTAR MilWARDBROWN	samorządowe 2018 (Kraków)	6,49 p.p.	6-12.10.2018	1 003	CATI
6.	 ibs INSTYTUT BADAŃ SAMORZĄDOWYCH	samorządowe 2018 (Szczecin)	6,92 p.p.	17.10.2018	512	CATI
7.	 KANTAR MilWARDBROWN	samorządowe 2018 (Wrocław)	7,25 p.p.	6-13.10.2018	1 007	CATI
8.	 pollster	parlamentarne 2019	7,80 p.p.	9-10.10.2019	1 059	CAWI
9.	 ibs INSTYTUT BADAŃ SAMORZĄDOWYCH	samorządowe 2018 (Słupsk)	7,97 p.p.	9-10.10.2018	500	CATI
10.	 INDICATOR CENTRUM BADAŃ MARKETINGOWYCH	samorządowe 2018 (Kraków)	8,31 p.p.	2018	brak danych	CATI
11.	 INDICATOR CENTRUM BADAŃ MARKETINGOWYCH	parlamentarne 2019	8,33 p.p.	9-10.10.2019	1 000	CATI
12.	 ibris	prezydenckie 2020	8,34 p.p.	25.06.2020	1 100	CATI
13.	 KANTAR MilWARDBROWN	samorządowe 2018 (Gdańsk)	8,40 p.p.	6-12.10.2018	1 005	CATI
14.	 pollster	prezydenckie 2020	9,62 p.p.	24-25.06.2020	1 059	CAWI
15.	 SocialChanges Tylko prawda jest cenniejsza	prezydenckie 2020	9,66 p.p.	19-23.06.2020	1 066	CAWI
16.	 INSTYTUT BADAŃ SPRAW PUBLICZNYCH	parlamentarne 2019	9,78 p.p.	10-11.10.2019	1 002	CATI
17.	 estymator badania rynku i opinii	samorządowe 2018 (Kraków)	9,97 p.p.	11-13.10.2018	1 006	CATI

Najdokładniejsze sondaże to te, których błąd łączny w wyborach od 2018 do 2020 roku nie przekroczył 10 p.p. Najlepszy okazał się sondaż IBSP (OGB) przed wyborami prezydenckimi 2020, gdzie błąd wyniósł zaledwie 3,72 p.p. Czyni to sondaż IBSP nie tylko najdokładniejszym badaniem na sprawdzamysondaze.pl, ale też drugim najdokładniejszym sondażem w Polsce od 2009 r.

NAJDOKŁADNIEJSZE PROGNOZY

miejsce	autor	rodzaj wyborów	błąd łączny	data
1.		prezydenckie 2020	6,28 p.p.	26.06.2020
2.		parlamentarne 2019	6,42 p.p.	11.10.2019
3.		prezydenckie 2020	6,54 p.p.	26.06.2020
4.		parlamentarne 2019	7,30 p.p.	11.10.2019
5.		parlamentarne 2019	7,42 p.p.	11.10.2019
6.		parlamentarne 2019	9,02 p.p.	11.10.2019
7.		parlamentarne 2019	9,50 p.p.	11.10.2019

W ciągu dwuletniego cyklu wyborczego pojawiło się 7 prognoz, których błąd nie przekroczył 10 p.p. Najdokładniejszą z nich okazała się prognoza Polityki Insight z wyborów prezydenckich 2020 z błędem 6,28 p.p. Tuż za nią znalazły się dwie prognozy StanPolityki.pl. Pierwsza dotycząca wyników wyborów parlamentarnych, której błąd łączny wyniósł 6,42 p.p. oraz prognoza wyniku I tury wyborów prezydenckich z błędem 6,54 p.p.

NAJMNIEJ DOKŁADNE SONDAŻE

miejsce	firma badawcza	rodzaj wyborów	błąd łączny	data	wielkość próby	metoda
1.		samorządowe 2018 (Opole)	56,90 p.p.	15-16.10.2018	990	F2F
2.		samorządowe 2018 (Bielsko-Biała)	53,66 p.p.	13-15.09.2018	383	F2F
3.		samorządowe 2018 (Sosnowiec)	52,23 p.p.	12-14.10.2018	200	F2F
4.		samorządowe 2018 (Bydgoszcz)	46,28 p.p.	15-17.10.2018	300	F2F
5.		samorządowe 2018 (Szczecin)	43,46 p.p.	2018	714	brak danych
6.		samorządowe 2018 (Gorzów Wlkp.)	43,26 p.p.	7.10.2018	1 000	CATI
7.		samorządowe 2018 (Częstochowa)	43,00 p.p.	12-14.10.2018	200	F2F
8.		samorządowe 2018 (Toruń)	40,90 p.p.	28.09-8.10.2018	800	brak danych
9.		samorządowe 2018 (Opole)	39,56 p.p.	2018	1 000	CATI
10.		samorządowe 2018 (Katowice)	37,79 p.p.	11-13.10.2018	597	PAPI

Wśród najmniej dokładnych sondaży, a więc z błędem powyżej 20 p.p. znalazły się aż 52 badania. Wśród nich, 45 dotyczyło wyborów prezydentów miast w wyborach samorządowych. Aż dwa miejsca na niechlubnym podium (pierwsze oraz trzecie) przypadły firmie Dobra Opinia, której sondaż samorządowy w Opolu osiągnął błąd łączny 56,90 p.p. a w Sosnowcu niewiele mniej, bo 52,23 p.p. W pierwszej trójce znalazł się także sondaż Silesion z Bielska-Białej z błędem 53,66 p.p. Powyżej prezentujemy zestawienie 10 najmniej dokładnych sondaży.

NAJMNIEJ DOKŁADNIE PROGNOZY

miejsce	autor	rodzaj wyborów	błąd łączny	data
1.		europejskie 2019	17,71 p.p.	24.05.2019
2.		europejskie 2019	17,69 p.p.	23.05.2019
3.		prezydenckie 2020	16,76 p.p.	19.06.2020
4.		europejskie 2019	15,65 p.p.	24.05.2019
5.	KANTAR PUBLIC	europejskie 2019	14,79 p.p.	13.04.2019
6.	PATRICK DOLLART	europejskie 2019	13,79 p.p.	24.05.2019
7.	POLITYKA INSIGHT	europejskie 2019	13,37 p.p.	23.05.2019
8.	KANTAR	europejskie 2019	13,33 p.p.	24.05.2019
9.	MARCIN PALADE	europejskie 2019	13,09 p.p.	24.05.2019
10.	 badania.pro	prezydenckie 2020	13,06 p.p.	26.06.2020

Wśród najmniej dokładnych prognoz uwzględnione zostały te przewidywania, których błąd łączny przekroczył 10 p.p. Najmniej dokładną prognozą okazała się ta opracowana przez Politico przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. - jej błąd łączny wyniósł 17,71 p.p. Błąd powyżej 17 p.p. (17,69) osiągnęła także prognoza IPSOS wykonana przed tymi samymi wyborami. Na trzecim miejscu znalazła się z kolei prognoza SondazePL, której błąd łączny przed wyborami prezydenckimi 2020 wyniósł 16,76 p.p.

IV. ZNAK JAKOŚCI SONDAŻY PRZEDWYBORCZYCH

Wszystkim uczestnikom debaty publicznej powinno zależeć na tym, by dyskusja o sondażach i prognozach przedwyborczych była jak najbardziej przejrzysta i wiarygodna. Dlatego proponujemy stworzenie **“Znaku jakości sondaży przedwyborczych”**, czyli prostej informacji zamieszczanej przez media obok publikowanych przez nie sondaży lub prognoz. Proponujemy, by po każdym wyborach na podstawie błędu sondażu, w stosunku do wyników wyborów opublikowanych przez PKW, klasyfikowano firmy badawcze w **4 kategoriach (rekomendowane do publikacji, zalecana ostrożność, nierekomendowane do publikacji oraz niesklasyfikowane)**. Przyznawana kategoria np. przez Uniwersytet Jagielloński organizujący Puchar Pytii byłaby drogowskazem dla odbiorców co do jakości opublikowanego sondażu i byłaby aktualizowana po każdym wyborach.

KLASYFIKACJA FIRM BADAWCZYCH:

REKOMENDOWANE

- Firmy badawcze, które w poprzednich wyborach miały najmniejszy błąd łączny w stosunku do wyniku PKW.

ZALECANA OSTROŻNOŚĆ

- Firmy badawcze, które w poprzednich wyborach miały średni błąd łączny w stosunku do wyniku PKW.

NIEREKOMENDOWANE

- Firmy badawcze, które w poprzednich wyborach miały największy błąd łączny w stosunku do wyniku PKW.

NIESKLASYFIKOWANE

- Firmy badawcze, które przed wyborami nie opublikowały sondażu i nie można było zweryfikować ich trafności.

PRZYKŁADOWE ZESTAWIENIE PO WYBORACH

miejsce	firma badawcza	błąd łączny w stosunku do PKW	metoda
	1. FIRMA „A”	5,00 p.p.	CATI
	2. FIRMA „B”	7,00 p.p.	CATI
	3. FIRMA „C”	11,00 p.p.	CATI
	4. FIRMA „D”	13,00 p.p.	F2F
	5. FIRMA „E”	16,00 p.p.	CAWI
	6. FIRMA „F”	20,00 p.p.	F2F
	- FIRMA „G”	-	-
	- FIRMA „H”	-	-

Prezentujemy naszą propozycję uporządkowania dyskusji o sondażach i prognozach przed zbliżającym się maratonem wyborczym. Powinniśmy dać odbiorcom dodatkową wiedzę na temat tego, jak w poprzednich wyborach sprawdzały się sondaże danej firmy badawczej, z którymi się właśnie zapoznają. To pomoże naszej debacie publicznej i poprawi wiarygodność firm badawczych publikujących sondaże.

Łukasz Pawłowski

Prezes Ogólnopolskiej Grupy Badawczej

V. WYBORY PREZYDENCKIE

2020

NAJDOKŁADNIEJSZY SONDAŻ

Błąd łączny: 3,72 p.p.

Najdokładniejszym sondażem w wyborach prezydenckich, a także drugim najdokładniejszym sondażem w Polsce od 2009 r. okazał się sondaż Instytutu Badań Spraw Publicznych (IBSP) z błędem łącznym 3,72 p.p. W przypadku wyniku Andrzeja Dudy w pierwszej turze sondaż przewidywał poparcie na poziomie 42,31%, co przy wyniku PKW 43,50% oznacza błąd 1,19 p.p. Jednocześnie w badaniu IBSP błąd wyniku Rafała Trzaskowskiego wyniósł 0,57 p.p., a Szymona Hołowni zaledwie 0,01 p.p.

NAJDOKŁADNIEJSZA PROGNOZA

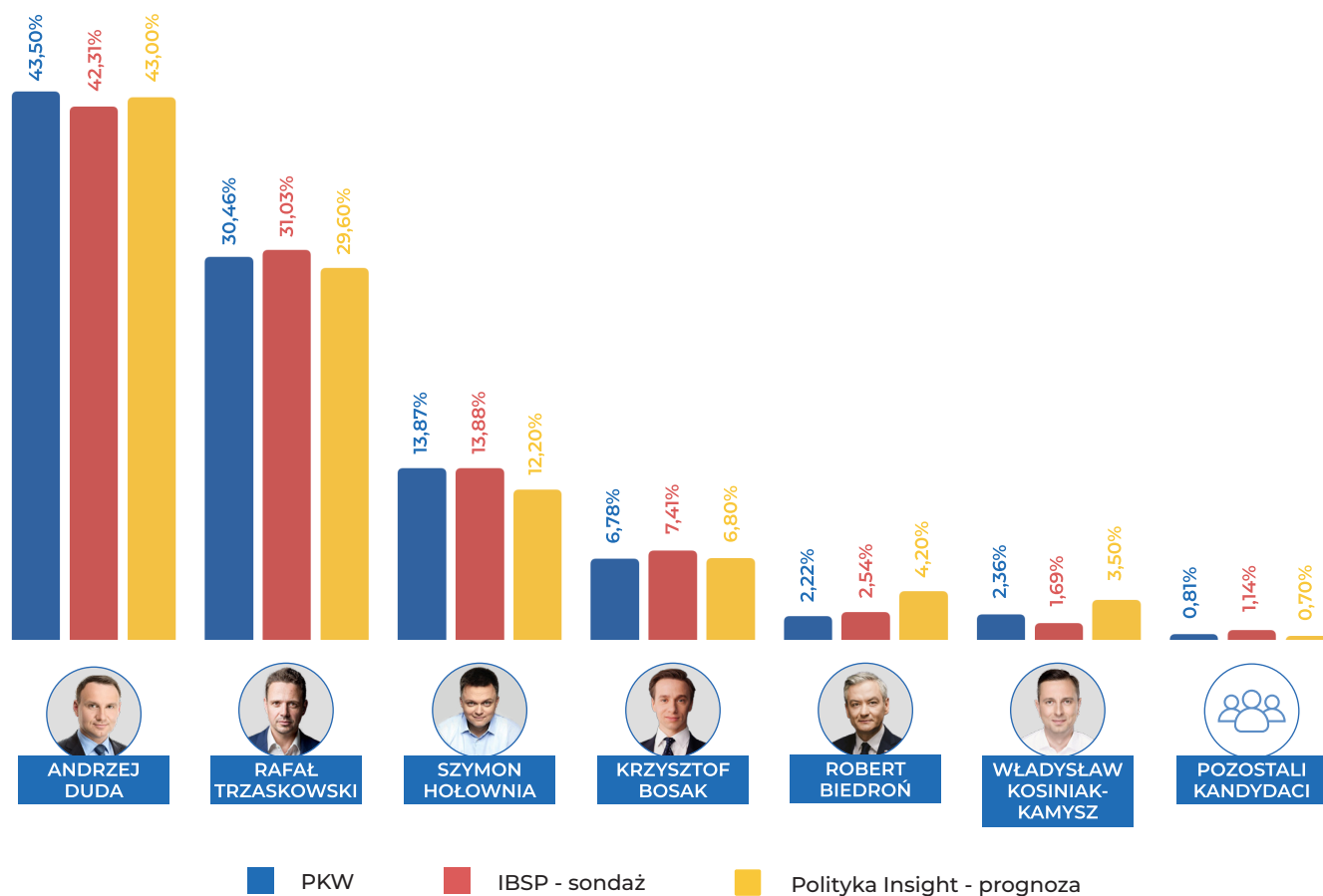
POLITYKA INSIGHT

Błąd łączny: 6,28 p.p.

Najlepszą prognozę przed wyborami prezydenckimi przygotowała Polityka Insight — jej błąd łączny wyniósł 6,28 p.p. W przypadku wyniku Andrzeja Dudy błąd wynosił 0,50 p.p. (prognoza - 43,00%; wynik PKW - 43,50%).

NAJDOKŁADNIEJSZY SONDAŻ I PROGNOZA A WYNIKI PKW

RANKING SONDAŻY I PROGNOZ - WYBORY PREZYDENCKIE 2020

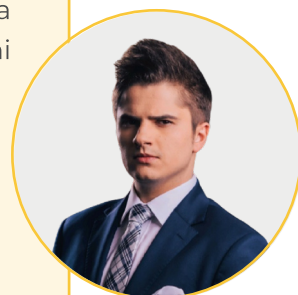
miejsce	firma badawcza	typ	błąd łączny	data	wielkość próby	metoda
1.	 INSTYTUT BADAŃ SPRAW PUBLICZNYCH	sondaż	3,72 p.p.	25-26.06. 2020	1 092	CATI
2.	KANTAR 	sondaż	4,05 p.p.	24-25.06. 2020	1 500	CATI
3.	 POLITYKA INSIGHT	prognoza	6,28 p.p.	26.06.2020	-	-
4.	 STAN POLITYKI.PL	prognoza	6,54 p.p.	26.06.2020	-	-
5.	 ibris	sondaż	8,34 p.p.	25.06.2020	1 100	CATI
6.	 pollster	sondaż	9,62 p.p.	24-25.06. 2020	1 059	CAWI
7.	 SocialChanges <small>Tylko prowadzi jest ciekawo</small>	sondaż	9,66 p.p.	19-23.06. 2020	1 066	CAWI
8.	 INDICATOR <small>CENTRUM BADAŃ MARKETINGOWYCH</small>	sondaż	10,08 p.p.	23-26.06. 2020	1 000	CATI
9.	 KADRYNA <small>SPR</small>	prognoza	10,40 p.p.	26.06.2020	-	-
10.	MARCIN PALADE	prognoza	10,94 p.p.	26.06.2020	-	-
11.	MATEUSZ PLUTA	prognoza	11,46 p.p.	26.06.2020	-	-
12.	POLITICO	prognoza	11,66 p.p.	25.06.2020	-	-
13.	DANIEL PERS	prognoza	12,06 p.p.	26.06.2020	-	-
14.	PATRICK DOLLART	prognoza	12,66 p.p.	26.06.2020	-	-
15.	 estymator <small>badania rynku i opinii</small>	sondaż	12,86 p.p.	24-25.06. 2020	1 031	CATI
16.	WYBORCZA GORĄCZKA	prognoza	13,06 p.p.	26.06.2020	-	-
17.	KANTAR PUBLIC=	sondaż	13,30 p.p.	5-10.06. 2020	986	CAPI
18.	 grupa opinium.	sondaż	13,48 p.p.	23-25.06. 2020	1 510	CAWI
19.	 Ipsos	sondaż	13,54 p.p.	22-23.06. 2020	1 017	CATI
20.	 United surveys	sondaż	13,72 p.p.	19.06.2020	1 100	CATI

miejsce	firma badawcza	typ	błąd łączny	data	wielkość próby	metoda
21.		prognoza	16,76 p.p.	19.06.2020	-	-
22.		sondaż	19,80 p.p.	19-22.06.2020	1 085	CAWI
23.		sondaż	21,64 p.p.	13-24.06.2020	10 003	F2F
24.		sondaż	22,04 p.p.	15-25.06.2020	1 378	Mixed-Mode

“ Wybory prezydenckie w 2020 były kluczowym testem dla ośrodków badawczych. Walka między dwoma najważniejszymi kandydatami była niezwykle wyrównana, a różnice w wynikach wyborczych były niewielkie. Dlatego też wybory te były swoistym papierkiem lakmusowym wiarygodności poszczególnych instytucji, które publikowały sondaże i prognozy przed pierwszą i drugą turą.

MICHAŁ WRÓBLEWSKI

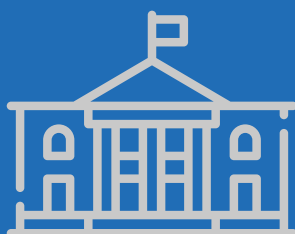
Dziennikarz Wirtualnej Polski

CZY WIESZ, ŻE...

Uniwersytet Jagielloński (Centrum Badań Ilościowych nad Polityką UJ) od 2015 r. realizuje konkurs o Puchar Pytii, w którym wyróżniani są najlepsi autorzy sondaży i prognoz. W skład Kapituły wchodzi m.in. dr hab. Wojciech Słomczyński, dr hab. Jarosław Flis i dr Robert Konieczny. W cyklu wyborczym 2018-2020 odbyły się 4 edycje konkursu. W 2018 r. za najlepszy sondaż przed wyborami do sejmików, Złoty Puchar Pytii trafił w ręce IBRiS, a Instytut Badań Samorządowych (należący do OGB) wraz z firmą Kantar został wyróżniony za sondaże w miastach prezydenckich. W przypadku wyborów do PE z 2019 r. błędy wszystkich firm były na tyle wysokie, że Złotego Pucharu nie przyznano, z kolei w przypadku wyborów parlamentarnych 2019, Złoty Puchar Pytii powędrował do firmy Kantar, a wyróżnienie otrzymały prognozy StanPolityki.pl oraz Polityka w Sieci. Ostatnia edycja, dotycząca wyborów prezydenckich 2020 to Złoty Puchar Pytii dla Instytutu Badań Spraw Publicznych (należącego do OGB) oraz wyróżnienie dla prognoz StanPolityki.pl i Polityka Insight.

VI. WYBORY PARLAMENTARNE

2019

NAJDOKŁADNIEJSZY SONDAŻ

KANTAR MILLWARD BROWN

Błąd łączny: 4,28 p.p.

Wynik ostatnich wyborów parlamentarnych najlepiej przewidział sondaż Kantar Millward Brown realizowany 9-10.10.2019 r. Jego błąd łączny wyniósł 4,28 p.p. Zgodnie z przewidywaniami sondażu dla Faktów TVN, PiS mogło się spodziewać poparcia sięgającego 43,48%. Przewidywanie to różniło się od wyników podanych przez PKW (43,59%) zaledwie o 0,11 p.p.

Wśród prognoz najdokładniejszą okazała się ta przygotowana przez StanPolityki.pl - jej błąd łączny wyniósł 6,42 p.p. W przypadku wyniku zwycięskiego PiS, błąd prognozy z 11.10.2019 r. sięgnął 0,75 p.p. (prognoza - 44,34%; wynik PKW - 43,59%).

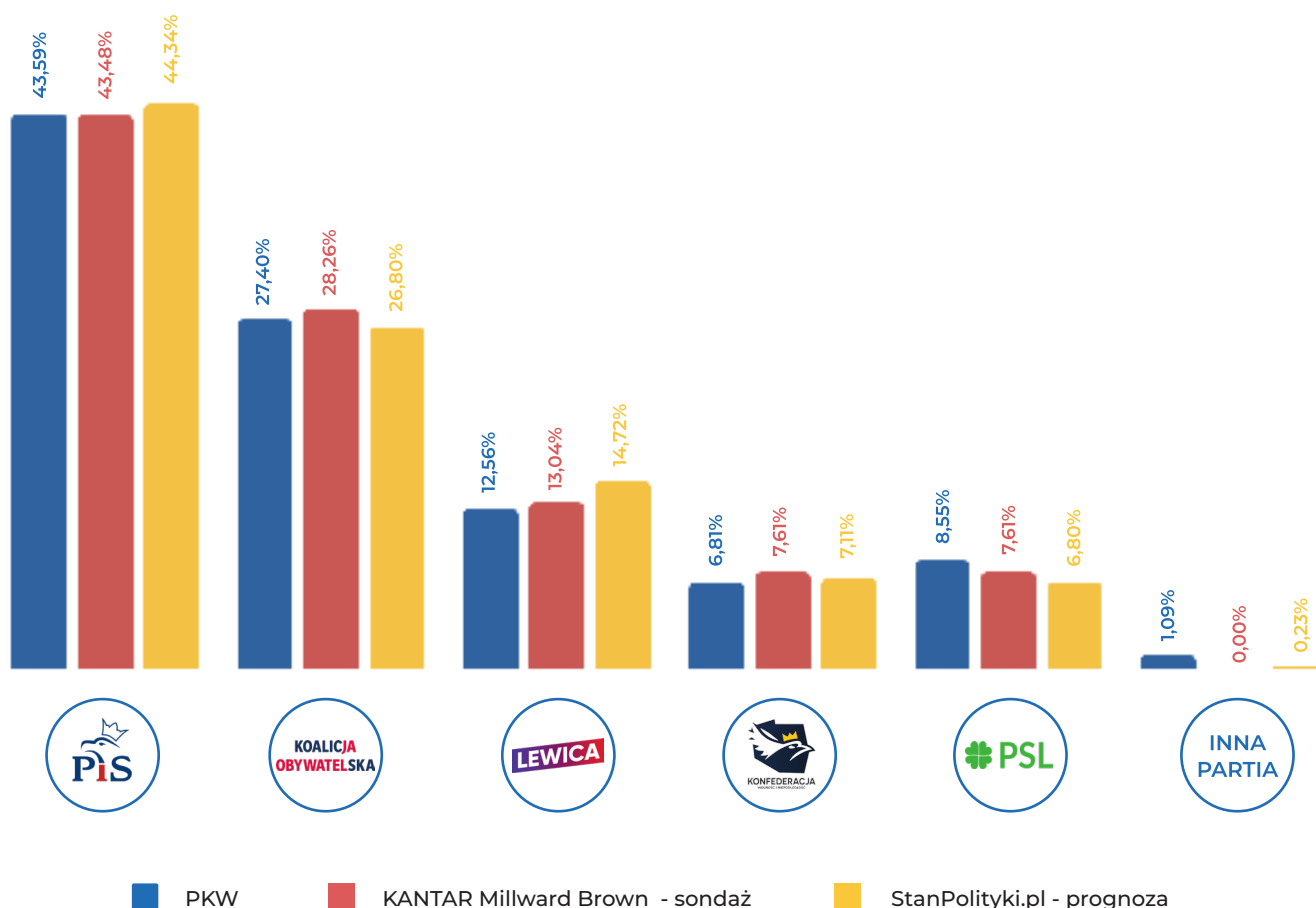
NAJDOKŁADNIEJSZA PROGNOZA

 STAN POLITYKI.PL

Błąd łączny: 6,42 p.p.

NAJDOKŁADNIEJSZY SONDAŻ I PROGNOZA A WYNIKI PKW

RANKING SONDAŻY I PROGNOZ - WYBORY PARLAMENTARNE 2019

miejsce	firma badawcza	typ	błąd łączny	data	wielkość próby	metoda
1.	 KANTAR MILLWARD BROWN	sondaż	4,28 p.p.	9-10.10.2019	1 503	CATI
2.	 STAN POLITYKI.PL	prognoza	6,42 p.p.	11.10.2019	-	-
3.	 KANTAR	prognoza	7,30 p.p.	11.10.2019	-	-
4.	 PS POLITYKA W SIECI	prognoza	7,42 p.p.	11.10.2019	-	-
5.	 pollster	sondaż	7,80 p.p.	9-10.10.2019	1 059	CAWI
6.	 INDICATOR CENTRUM BADAŃ MARKETINGOWYCH	sondaż	8,33 p.p.	9-10.10.2019	1 000	CATI
7.	 PATRICK DOLLART	prognoza	9,02 p.p.	11.10.2019	-	-
8.	 POLITYKA INSIGHT	prognoza	9,50 p.p.	11.10.2019	-	-
9.	 INSTYTUT BADAŃ SPRAW PUBLICZNYCH	sondaż	9,78 p.p.	10-11.10.2019	1 002	CATI
10.	 DOBRA OPINIA	sondaż	10,02 p.p.	30.09-4.10.2019	8 000	F2F
11.	 badania.pro	prognoza	10,10 p.p.	11.10.2019	-	-
12.	 MARCIN PALADE	prognoza	11,50 p.p.	11.10.2019	-	-
13.	 KANTAR	sondaż	11,62 p.p.	1-5.10.2019	1 005	CATI
14.	 MATEUSZ PLUTA	prognoza	11,90 p.p.	11.10.2019	-	-
15.	 estymator badania rynku i opinii	sondaż	12,30 p.p.	9-10.10.2019	1 007	CAWI
16.	 ibris	sondaż	12,82 p.p.	1-8.10.2019	2 575	CATI
17.	 ariadna ogólnopolski panel badawczy	sondaż	13,10 p.p.	11.10.2019	1 100	CATI
18.	 SocialChanges Tylko prawda jest ciekawa	sondaż	14,70 p.p.	4-10.10.2019	1 010	CAWI
19.	 CBOS	sondaż	19,72 p.p.	3-10.10.2019	1 013	F2F

CZY WIESZ, ŻE...

badania sondażowe, aby były miarodajne, powinny jak najdokładniej odzwierciedlać przyszłą kartę wyborczą. W medialnych dyskusjach często pojawiają się apele mniejszych ugrupowań, by nie były pomijane w sondażach. Musimy jednak dokonywać rozróżnienia pomiędzy sondażem wyborczym a badaniem dotyczącym poparcia partii czy ich rozpoznawalności. W Polsce wpis do ewidencji posiada ponad 80 partii politycznych, jednak tych, które biorą realny udział w wyścigu wyborczym jest zaledwie kilka. W sondażu wyborczym powinny się więc znajdować te partie (lub kandydaci w wyborach na Prezydenta Polski czy miasta), którzy mają szansę pojawić się także na liście do głosowania, kiedy udamy się do urn.

“ Ani w PiS, ani w opozycji nikt nie bagatelizuje stawki nadchodzącej (a w zasadzie już trwającej) kampanii wyborczej do Sejmu. To najważniejsze wybory i najważniejsza kampania od 1989 r. Już teraz widać, że zapowiada się również najbardziej zaciekle kampania od upadku komunizmu. A żeby je wygrać, trzeba umieć rozpoznać szybko zmieniającą się rzeczywistość. Sondaże w tym pomagają. Bez jednak próby uporządkowania tej sfery zarówno politycy, jak i wyborcy mogą mieć kłopoty z odnalezieniem się w chaosie informacji, często wzajemnie sprzecznych ze sobą. Sondaże mają też dużą rolę dla samych partii jako narzędzia mobilizacji lub demobilizacji, kreowania rzeczywistości. Tym ważniejsze jest spojrzenie na to, co udało się przewidzieć pracownikom sondażowym, a co nadal umyka lub gdzie pojawiły się największe odstępstwa od rzeczywistości. W 2023 roku - z czego zdają sobie sprawę również politycy z wszystkich sił sejmowych i nie tylko - kampania będzie bardzo wyrównana, a o zwycięstwie lub klęsce może przesądzić bardzo niewiele. I to za sprawą decyzji, które zapadną dosłownie w ostatnich tygodniach kampanii. To sprawia, że prawidłowe rozpoznanie rzeczywistości - również za pomocą sondaży - staje się jeszcze ważniejszą umiejętnością dla sztabów. I nie tylko trendów poparcia, ale również umiejętnej analizy badań, które pokazują podejście społeczeństwa do konkretnych spraw. A jak pokazują zwłaszcza ostatnie wybory w USA, polityka cały czas jest nieprzewidywalna. Tym ważniejsza jest dokładna i dobra analiza danych, które już są w posiadaniu sztabów czy dziennikarzy.

MICHAŁ KOLANKO

Dziennikarz Rzeczypospolitej i RDC

VII. WYBORY EUROPARLAMENTARNE

2019

NAJDOKŁADNIEJSZY SONDAŻ

Błąd łączny: 10,99 p.p.

Przed wyborami do Parlamentu Europejskiego najdokładniejszym sondażem był ten zrealizowany przez firmę Indicator w dniach 21-24.05.2019 r. Jego błąd łączny wyniósł 10,99 p.p. Według danych z sondażu, PiS mogło liczyć na 40,10%, co oznacza błąd na poziomie 5,28 p.p. - zgodnie z wynikami PKW, PiS otrzymało 45,38%. Z kolei błąd w przypadku drugiej Koalicji Europejskiej był znacznie mniejszy - wyniósł tylko 0,22 p.p. (sondaż - 38,25%; wynik PKW - 38,47%).

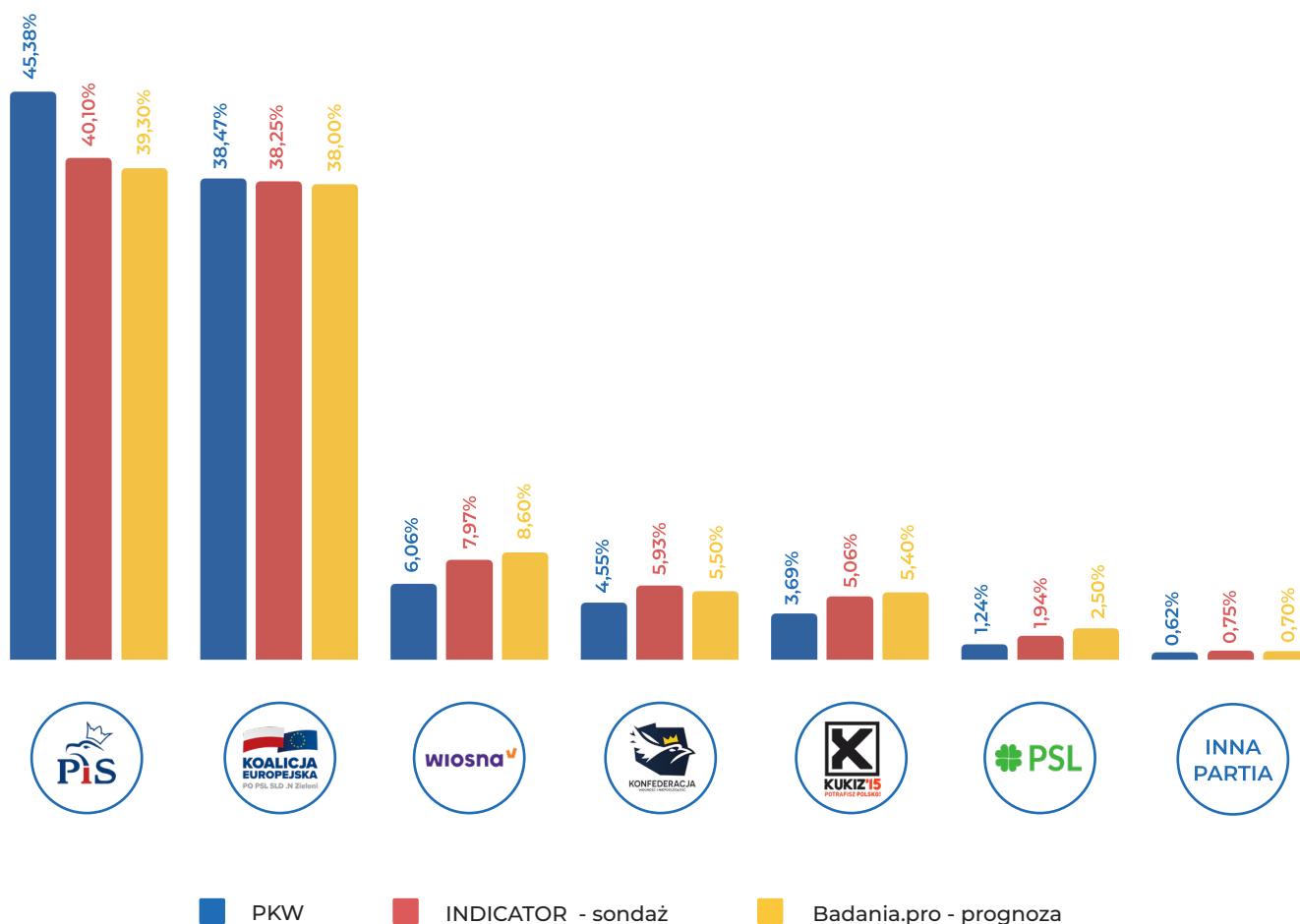
Najdokładniejszą prognozą była ta opracowana przez PARR i Badania.pro na zlecenie Onet, jej błąd łączny wyniósł 13,09 p.p., a błąd wyniku samego PiS 6,08 p.p. (prognoza - 39,30%; wynik PKW - 45,38%). Podobnie jak w przypadku najlepszego sondażu, mniejszy błąd w prognozie dotyczył wyniku KE i wyniósł 0,47 p.p.

NAJDOKŁADNIEJSZA PROGNOZA

Błąd łączny: 13,09 p.p.

NAJDOKŁADNIEJSZY SONDAŻ I PROGNOZA A WYNIKI PKW

RANKING SONDAŻY I PROGNOZ - WYBORY EUROPARLAMENTARNE 2019

miejsce	firma badawcza	typ	błąd łączny	data	wielkość próby	metoda
1.	 INDICATOR CENTRUM BADAŃ MARKETINGOWYCH	sondaż	10,99 p.p.	21-24.05. 2019	1 000	CATI
2.	 estymator badania rynku i opinii	sondaż	12,73 p.p.	22-23.05. 2019	1 038	CATI
3.	 badania.pro	prognoza	13,09 p.p.	24.05.2019	-	-
4.	MARCIN PALADE	prognoza	13,33 p.p.	24.05.2019	-	-
5.	POLITYKA INSIGHT	prognoza	13,37 p.p.	23.05.2019	-	-
6.	PATRICK DOLLART	prognoza	13,79 p.p.	24.05.2019	-	-
7.	 ibris	sondaż	14,65 p.p.	24.05.2019	1 100	CATI
8.	KANTAR PUBLIC=	prognoza	14,79 p.p.	13.04.2019	-	-
9.	KANTAR PUBLIC=	sondaż	15,39 p.p.	15.05.2019	967	F2F
10.	KANTAR MiłWARD BROWN	sondaż	15,51 p.p.	23.05.2019	1 002	CATI
11.	 STAN POLITYKI.PL	prognoza	15,65 p.p.	24.05.2019	-	-
12.	 CBOS	sondaż	15,83 p.p.	23.05.2019	1 138	F2F
13.	 DOBRA OPINIA	sondaż	16,09 p.p.	16.05.2019	6 500	F2F
14.	 Ipsos	prognoza	17,69 p.p.	23.05.2019	-	-
15.	POLITICO	prognoza	17,71 p.p.	24.05.2019	-	-
16.	 INSTYTUT BADAŃ SPRAW PUBLICZNYCH	sondaż	18,75 p.p.	22-23.05. 2019	1 510	CATI
17.	 pollster	sondaż	23,69 p.p.	22.05.2019	1 193	CAWI
18.	 SocialChanges Tylko prawda jest ciekawa	sondaż	26,69 p.p.	22.05.2019	1 052	CAWI
19.	 ariadna ogólnopolski panel badawczy	sondaż	26,79 p.p.	21.05.2019	1 057	CAWI

“ James W. Carey, wybitny amerykański teoretyk komunikacji pisał, że „opinia publiczna jest formowana przez prasę i ostatecznie urabiana przez sondaże”. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat obserwujemy dynamiczny wzrost zainteresowania badaniami opinii publicznej ze strony polityków, dziennikarzy i wyborców, czyli wszystkich podmiotów komunikowania politycznego. W sprofesjonalizowanej polityce sondaże i prognozy są podstawą tworzenia strategii oraz programów wyborczych partii i kandydatów. To wyniki badań opinii publicznej są często główną determinantą decyzji rządzących i reakcji opozycji. Można powiedzieć, że bez profesjonalnych badań przedwyborczych szanse na odniesienie sukcesu wyborczego są niewielkie. Niniejszy raport jest kolejną, po publikacji z roku 2018, próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, które sondaże i prognozy najtrafniej przewidziały wyniki wyborów. Tym razem analiza dotyczy aż czterech kampanii wyborczych z lat 2018-2020. Z pewnością brakuje tego rodzaju analiz w Polsce, dlatego tym bardziej warto zapoznać się z wynikami zawartych tu porównań i zestawień. A ponieważ każda taka analiza porównawcza budzi kontrowersje, warto podkreślić, że raport nie tylko porównuje konkretne firmy badawcze, lecz co moim zdaniem jeszcze ważniejsze, zwraca uwagę na kluczowe dla skuteczności sondaży kwestie - wielkość próby oraz metodę prowadzenia badań. Z tego powodu będzie użyteczny dla osób zamawiających i analizujących sondaże - dla polityków, politycznych konsultantów, dziennikarzy i komentatorów życia społeczno-politycznego w Polsce.

Prof. UAM dr hab. SZYMON OSSOWSKI
Zakład komunikacji społecznej WNPID UAM

CZY WIESZ, ŻE...

sondaże polityczne jak żadne inne są miernikiem jakości i dokładności realizowanych przez firmę badawczą pomiarów. Dzieje się tak za sprawą natychmiastowej weryfikacji danych z sondażu z wynikami wyborów podawanymi przez Państwową Komisję Wyborczą. Żadne inne badania — marketingowe czy społeczne — nie pozwalają tak łatwo skonfrontować uzyskanego w nich obrazu ze stanem faktycznym. Dzięki możliwości porównywania wyników sondaży z danymi PKW łatwo określić faktyczny błąd danego badania, na czym opiera się zarówno projekt SprawdzamySondaze.pl, jak i chociażby Uniwersytet Jagielloński przyznając Puchar Pytii.

VIII. WYBORY SAMORZĄDOWE

2018

W wyborach samorządowych najlepiej poradziła sobie firma Kantar Millward Brown, wśród siedmiu zrealizowanych badań (sześciu dotyczących prezydentów miast i jednego dotyczącego wyborów do sejmików) jej średni błąd łączny wyniósł 11,58 p.p. Drugi był Instytut Badań Samorządowych (IBS) należący do Ogólnopolskiej Grupy Badawczej, który zrealizował badania w 15 miastach z łącznym średnim błędem 14,93 p.p.

Poniższe zestawienie uwzględnia firmy, które przeprowadziły minimum 3 badania przed wyborami samorządowymi w 2018 r.

RANKING FIRM BADAWCZYCH

miejsce	firma badawcza	śr. błąd łączny	liczba badań
1.	 KANTAR MILLWARD BROWN	11,58 p.p.	7
2.	 ibs INSTYTUT BADAŃ SAMORZĄDOWYCH	14,93 p.p.	15
3.	 otawa GRUPA DORADZCZA	17,39 p.p.	4
4.	 INDICATOR CENTRUM BADAŃ MARKETINGOWYCH	20,00 p.p.	6
5.	 ibris	22,19 p.p.	11
6.	 estymator badania rynku i opinii	23,58 p.p.	3
7.	 DOBRA OPINIA	28,00 p.p.	25

Pełne podsumowanie sondaży po wyborach samorządowych z 26 miast dostępne jest w raporcie **“Trafność sondaży przed wyborami samorządowymi 2018”** na SprawdzamySondaze.pl.

“ Sondaże wyborcze prezentują aktualny rozkład poparcia w społeczeństwie dla poszczególnych partii czy kandydatów, ale i mają wpływ na przyszłe poparcie udzielone tym formacjom. Wpływ ten nie jest jednoznaczny – sondaże mogą przyciągać wyborców do lidera, ale i odwrotnie – do partii, której poparcie spada (under-dog effect). Choć kierunki oddziaływania są różne, to w każdym przypadku kluczowe powinno być to, by każdy sondaż był rzetelnym obrazem sytuacji społecznej z danego momentu, a nie wyrazem politycznego chęćstwa, czy manipulacji. Ile rzetelności, a ile błędów jest w poszczególnych badaniach? Nie ma lepszej metody weryfikacji używanych metod badawczych, jak porównanie wyników badań z rzeczywistymi wynikami wyborów. Dlatego uważam, że ten raport powinien być obowiązkową lekturą dla ludzi mediów, zwłaszcza tych, którzy zamawiają i publikują wyniki badań i prognoz wyborczych.

MIKOŁAJ CHRZAN

Zastępca redaktora naczelnego Gazety Wyborczej

BADANIA EXIT POLL W MIASTACH

Badania exit poll realizowane w miastach dają szansę przyjrzeć się rywalizacji pomiędzy poszczególnymi firmami także na tym polu.

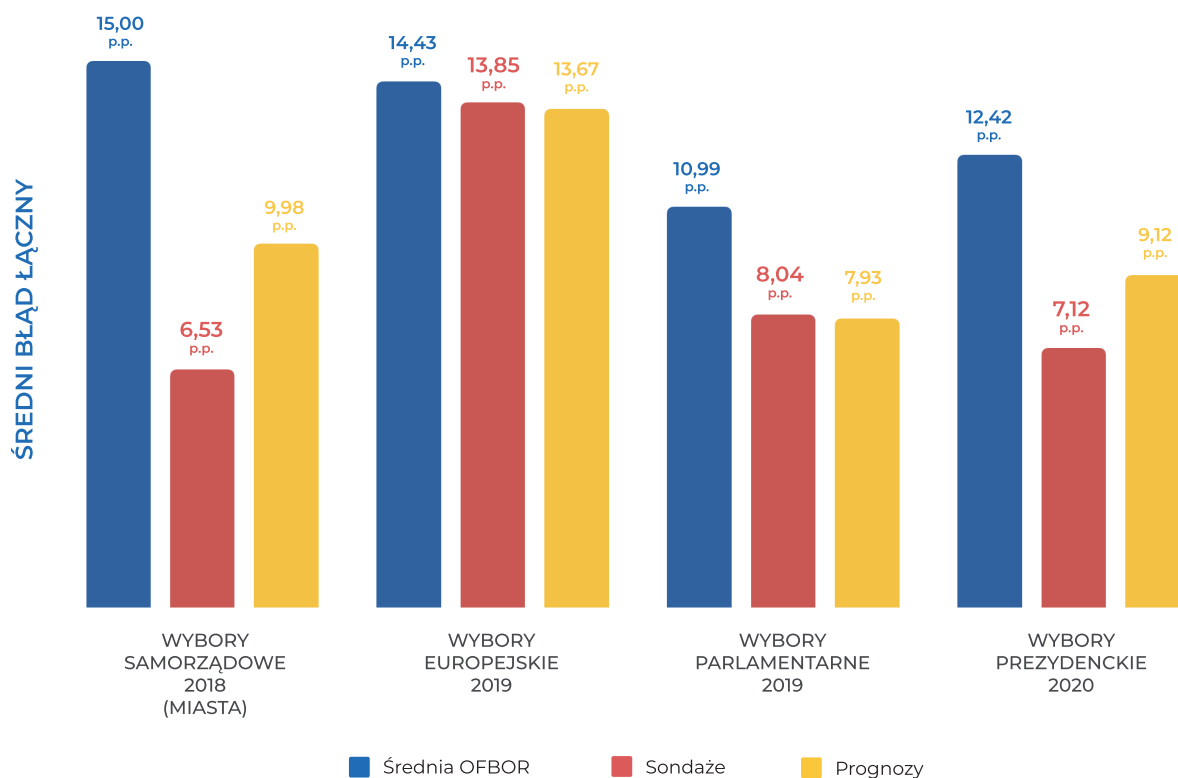
Najmniejszym błędem w badaniach exit poll w miastach od 2018 r. może pochwalić się IPSOS, którego błąd w Łodzi w ostatnich wyborach samorządowych wyniósł tylko 1,70 p.p. Także druga pozycja trafia w ręce tej firmy, tym razem w Poznaniu z błędem 3,18 p.p. Monopol ten przełamuje Instytut Badań Samorządowych (OGB), który w Rzeszowie w 2021 r. zorganizował trzeci najdokładniejszy exit poll w miastach od 2018 r. Wśród 10 najlepszych badań exit poll, znalazło się 6 badań IPSOS—wszystkie z 2018 r. (we Wrocławiu, Kielcach, Lublinie, Krakowie, Gdańsku i Warszawie), a także ponownie badanie IBS z wyborów w Rudzie Śląskiej w 2022 r. (z błędem 6,70 p.p.).

BADANIA EXIT POLL W MIASTACH 2018-2022 (I TURA)

miejsce	firma badawcza	miasto	błąd łączny	data
1.		Łódź	1,70 p.p.	2018
2.		Poznań	3,18 p.p.	2018
3.		Rzeszów	4,26 p.p.	2021
4.		Wrocław	4,45 p.p.	2018
5.		Kielce	4,57 p.p.	2018
6.		Lublin	5,25 p.p.	2018
7.		Kraków	5,27 p.p.	2018
8.		Gdańsk	6,22 p.p.	2018
9.		Ruda Śląska	6,70 p.p.	2022
10.		Warszawa	7,21 p.p.	2018
11.		Katowice	8,61 p.p.	2018
12.		Białystok	9,73 p.p.	2018
13.	PRACOWNIA ANALIZ OBYWATELSKICH	Szczecin	10,00 p.p.	2018

IX. PODSUMOWANIE

ŚREDNI BŁĄD 5 NAJLEPSZYCH SONDAŻY I PROGNOZ A ŚREDNI BŁĄD ŁĄCZNY SONDAŻY CZŁONKÓW OFBOR

We wszystkich czterech analizowanych wyborach średni błąd pięciu najlepszych sondaży, a także pięciu najlepszych prognoz był każdorazowo mniejszy niż średni błąd łączny sondaży członków OFBOR.

Największy dystans widać w wyborach samorządowych 2018, kiedy różnica średniego błędu 5 najlepszych sondaży i średniego błędu sondaży członków OFBOR sięgnęła aż 8,47 p.p. Wyraźnie widać też, że w całym cyklu wyborczym wybory europejskie okazały się najtrudniejsze do przewidzenia — tutaj błąd tak sondaży, prognoz, jak i członków OFBOR spójnie oscyluje wokół 14 p.p. Co także warto odnotować, w dwóch wyborach (wybory europejskie 2019 oraz wybory parlamentarne 2019) najmniejszy błąd łączny odnotowały prognozy.

CZY WIESZ, ŻE...

największą organizacją, o międzynarodowym zasięgu, której celem jest podnoszenie standardów jakościowych oraz etycznych badań jest ESOMAR (zrzesza ok. 5000 członków z ok. 100 państw świata). Jej polskim odpowiednikiem jest z kolei OFBOR (Organizacja Firm Badania Opinii i Rynku), która skupia w swoim gronie część firm badawczych z Polski. Zadaniem ESOMAR jak i OFBOR jest promowanie standardów badawczych.

X. METODOLOGIA

Przed każdymi wyborami w mediach publikowanych jest wiele sondaży i prognoz, których zadaniem jest pokazanie aktualnych preferencji wyborców. Różne firmy, różne metodologie, różne sposoby prezentowania danych powodują, że także wyniki są różne. Wpływa to na wiarygodność tej najskuteczniejszej metody przewidywania wydarzeń politycznych i społecznych, jaką są sondaże.

Tworząc **“Raport Sprawdzamy Sondaze 2022”** postawiliśmy sobie za cel, by dziennikarze, politycy, komentatorzy i ogólnie rzecz biorąc opinia publiczna mogli w prosty sposób zweryfikować dane z sondaży z rzeczywistym wynikiem wyborów. W ten sposób można wskazać, które badania historycznie trafnie wskazywały wynik wyborów, a które się najbardziej myliły.

Tworząc projekt SprawdzamySondaze.pl zależało nam na prostocie metody porównywania badań, tak by sposób korzystania był jak najbardziej przejrzysty.

Aby prawidłowo zrozumieć i rozróżnić dane zaprezentowane w raporcie, warto wyjaśnić czym różnią się od siebie poszczególne błędy:

- **błąd** – czyli różnica wyrażona w punktach procentowych pomiędzy poparciem z sondażu a faktycznym wynikiem konkretnego kandydata/ugrupowania opublikowanym przez Państwową Komisję Wyborczą;
- **błąd łączny** – czyli suma błędów wszystkich kandydatów/ugrupowań uwzględnionych w danym sondażu;
- **średni błąd łączny** – czyli średnia z kilku błędów łącznych z różnych wyborów (np. parlamentarnych, prezydenckich). Średni błąd łączny stosujemy też w odniesieniu do wielu sondaży przedwyborczych w miastach.

W raporcie uwzględniliśmy jedynie sondaże, które zostały opublikowane i udostępnione opinii publicznej przed wyborami. Każde badanie (jeśli zawierało takie informacje) zostało umieszczone w raporcie wraz z firmą realizującą badanie, terminem badania, próbą badawczą oraz zastosowaną metodą badawczą. Wszystkie badania zostały umieszczone w raporcie w formie nieuwzględniającej wyborców niezdecydowanych oraz odmów odpowiedzi. W przypadku publikowania badań z podaniem tych dwóch danych zostały one rozdzielone proporcjonalnie tak, by każde badanie sumowało się do 100%, jak ma to miejsce w przypadku wyników publikowanych przez Państwową Komisję Wyborczą. Podobną metodę porównawczą i rozdzielanie proporcjonalne niezdecydowanych stosuje też Uniwersytet Jagielloński, przyznając Puchar Pytii. Powstały dzięki temu ranking jest więc uszeregowaniem sondaży i prognoz sprzed każdego z ostatnich czterech wyborów w kolejności od tego z najmniejszym błędem łącznym (najlepsze badanie), aż do tego, w którym błąd był najwyższy (najgorsze badanie). Inaczej oznaczyliśmy sondaże wyborcze a inaczej prognozy, które były publikowane przez media.

Oprócz zestawień przedstawiających trafność sondaży i prognoz przed poszczególnymi wyborami, w raporcie zaprezentowaliśmy również zestawienia dotyczące przeciętnego błędu łącznego firm badawczych, przeciętnego błędu łącznego sondaży wykonanych za pomocą danej metody badawczej, a także przeciętnego błędu łącznego autorów prognoz. **Szczegółowe dane zawarte w raporcie znajdują się na stronie SprawdzamySondaze.pl**

ZAPRASZAMY DO KONTAKTU:

579 515 465

kontakt@sprawdzamysondaze.pl

www.sprawdzamysondaze.pl

Warszawa, grudzień 2022 r.